

בלי שליטה ישראלית בציר פילדלפי ❓ לא נוכל למנוע התעצמות צבאית בעזה

13.07.2024 | שבת בן מאיר written by

השליטה הישראלית בציר פילדלפי היא אחד ההישגים המערכתיים של ישראל במלחמה בעזה. היא לא רק מנוף-לחץ לקידום עסקת שחרור, אלא תנאי הכרחי כדי למנוע מחמאס להשתקם. זהו גם יישום של לקח מרכזי מכישלון מאמצייה של ישראל, בשני העשורים האחרונים, למנוע את ההתעצמות הצבאית בעזה. הסתמכות על הסדרים בינלאומיים כתחליף לכך לא הוכיחה את עצמה בעבר ואין יסוד להנחה שהיא תוכיח את עצמה בעתיד. מעבר לכך, הסכמה להסדרים כאלה נוסכת בחמאס את התקווה כי בשוך הקרבות, רצועת עזה תחזור להתנהל במאפייני ה-6 אוקטובר.

הדיווחים על נכונות ישראלית לנסיגה מציד פילדלפי נבלעו בים העדכונים והפרשנויות סביב המגעים לעסקת-שחרור והמשך הלחימה בעזה. מבלי להמעיט במשמעות הסעיפים האחרים שנדונים במגעים אלה, **לסוגיית השליטה ב"ציר פילדלפי" עשויה להיות השפעה מכרעת על תוחלת הישגיה של ישראל במלחמה זו.** מידת השליטה בציר הזה תכתוב לא רק את משך הזמן שיידרש לאוייב כדי לשוב ולאיים על ישראל, אלא גם את סוג האיומים ואת עוצמת הסיכונים שאיתם נצטרך להתמודד בעתיד. לא נידרש דמיון מפותח כדי להעריך את כיווני ההתפתחות, אם לא תהיה שליטה אפקטיבית: חיזבאללה מספק דוגמאות לכך מידי יום.

כלקח מהמציאות בעזה, ישראל הבהירה כי בכל הסדר מדיני עתידי, היא לא תוותר על השליטה במעטפת החיצונית של הגבולות. הדברים נאמרו ביחס להסדרים עם הרשות הפלסטינית והם בודאי נכונים גם ללא הסדר, ביחס לרצועת עזה.

המחיר הנורא שישראל שילמה ב-7 באוקטובר, נתן לה את הלגיטימציה לכך. במסגרת המלחמה נוצרו גם התנאים המבצעיים שאפשרו זאת. ואולם, אם ישראל תוותר על כך כעת יהיה זה צעד בלתי הפיך. היא לא תוכל לשוב ולתפוס את השטח לאחר התחייבויות שתתן במסגרת הבנות עם מצרים וארה"ב וכחלק מהסכמות בינ"ל רחבות יותר.

האם מנגנון ישראלי-מצרי במעורבות אמריקנית יוכל להוות תחליף לשליטה הישראלית? ניסיון העבר לא מאפשר להניח הנחות אופטימיות ביחס לכך. בינואר 2009 בשלהי "עופרת יצוקה" חתמה ציפי לבני שכינה אז כשרת החוץ של ישראל, על הסכם לפעילותו של מנגנון כזה. אותו הסכם עצר את ישראל מלהמשיך אז במלחמה עד להכרעת חמאס, אבל לא מנע אפילו הברחה אחת. לא היתה זו הפעם הראשונה: באוקטובר 2005 ישראל נתבקשה ע"י האמריקנים לחתום על הסכם שמסדיר את פתיחתם של מעברי הגבול מרצועת עזה. בתמורה לכך ניתנו הבטחות לסייע במאמצי הסיכול מול האיומים שיווצרו עקב זאת. שום דבר לא יצא מכך. אבו מאזן ואנשיו

נזרקו מעזה. ההבטחות לישראל נגוזו. בחמאס חגגו את האיוולת.

כל בר דעת מבין כי אין די באמצעי גילוי ופיקוח כדי למנוע ולסכל הברחות. בנוסף להם נידרשת "רגל מסיימת", כוח אכיפה מבצעי שיודע להגיב בזמן רלוונטי לכל אירוע. בלי שליטה ישראלית, נהיה סמוכים על חסדיהם של המצרים. מערכת השיקולים שלהם אינה זהה לשלנו. האפשרות שמנגנון זה יעמוד בציפיותיה של ישראל היא בעלת סבירות נמוכה יותר מההנחה שסוגיית ההברחות בציר זה, תהפוך למוקד של מתיחות בין ישראל ומצרים.

שליטה ישראלית בציר פילדלפי אכן מייצרת אתגרים מורכבים לישראל: במישור המבצעי, בתחום המדיני ובהיבטים נוספים. כנגדם ראוי להציב את המחירים של אי-השליטה. בעת הזו, יותר מבכל תקופה אחרת, יש הצדקה גם למהלכים הנדסיים ככל שיידרשו לשיפור ההגנה הנדרשת לכוחותינו.

השליטה הישראלית בציר פילדלפי היא אולי לא החלופה האידיאלית מנקודת מבטה של ישראל, אך היא תיקון של חלק מתחלואי- העבר, יישום של העיקרון "נגן על עצמנו בעצמנו", הפקעת נכס משמעותי ממי שביצע נגדנו את ההתקפה הנפשעת ב-7 אוקטובר וצעד מהותי בשינוי המציאות העתידית ברצועת-עזה.

התפרסם בישראל היום, בתאריך 11.07.2024.